

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. III. Belgica & Belgæ unde dicti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

cenſeo, quòd computatio ejus raro, ac fermè numquàm in longinquieribus locorum intervallis conveniat. quà de re latiùs infrà agetur, ubi ad Arduennà ſilvæ diſſertionem perventum fuerit. De BELGIO hæc ſatis. Nunc tempus eſt ad BELGICAE vocabulum proficiſci.

C A P. III.

BELGICA, & BELGAE unde dicti.

BESUM BELGARUM vocabulum variè varii auctores noſtri ſæculi deducunt. Ac falſi quidem Berofi teſtimonium, qui à Belgia rege Belgicos populos Celtarum adpellatos adfirmat, jam dudum à prudentiſſimo quoque, unà cum illis qui id probant, meritò exploſum eſt. Ceterùm Hubertus Thomas Leodius, in libro, quem de Tungris atque Eburonibus conſcripſit, Germanicum id eſſe vocabulum opinatur; ideò, quòd Germani Gallos & Italos *Walen*, & nonnulli *Waelgen* adpellent. De iſtâ quidem voce *Waelgen*, quâ Germanos nonnullos adpellitare Italos ille adfirmat, mihi nihil hæcenus cognitum eſſe, lubens fateor. partem Gallorum, qui à ſe ipſis, reliquiſque Gallis *Wallons* vocitantur, Germanis dici *Walen*, haud neſcius ſum. à voce *Walen* deſcendiſſe diminutivum *Waelgen*, ſive *Waelken*, quo gens Wallonum per contentum interdum adpellatur, non verò à vocabulo *Belgæ*, quiſ ignorat? Italos à quoquam Germanorum vocitari *Waelgen*, planè ego nego. Quin hæc mera Germanobelgæ vox eſt, ſuperioribus Germanis proſus ignota. Germanobelgæ autem Italos numquàm niſi *die Italianen* ſuâ linguâ adpellant. A ſuperioribus Germanis Italos dici *die Wälliſchen*, haud equidem ignoro. at ſi hæc duæ voces *Walen* & *Wälliſchen* idem ſignificant, quòd vocabulum *Belgæ*; oſtendatur mihi velim, quânam ratione Belgarum nomen in Italiam tranſit. ipſos Belgas quondam terram Italiam occupaviſſe, haud umquàm demonſtrari quiverit. Ioannes Rellicanus in adnotationibus ad Cæſaris commentarios de bello Gallico, Leodii ſententiam amplexus, ſuis inſuper argumentis firmare eam conatur. *Quæ ſanè étymologia*, inquit, *mibi eam ob cauſam non diſplicet, quòd in conſeſſo ſit, hunc Gallie tractum magnâ ex parte à Germanis occupatum. quòd ſit, ut ego veriſimile puiem, aut ipſos ſibi, aut alios Transrhenanos hoc nominis indidiſſe, quòd Gallorum, hoc eſt, Wvalorum terram incolerent.* Egregiè equidem, atque præclare. at quid hoc eſt dicere? Germani iſti nomen *Walen* ſive *Waelgen* ſibi indiderunt, quia Wallorum, id eſt, Gallorum terram, Rhenum tranſgreſſi, incolerent. ergo Wvalorum nomen jam ante ipſorum adventum cis Rhenum exiſtit in Galliâ: neque peculiare id ſibi impoſuère advenæ Belgæ, quo ſe ab reliquis diſcernerent; ſed in commune omnium Gallorum vocabulum tranſierunt. quæ ſanè ratio *étυμολογείν* perabſurda. Subjicit tamen Rellicanus ſuperioribus iſta: *Atque hanc conjecturam tenebo, quatenus ex bonis auctoſibus edoctus fuero, huic Galliarum regioni hoc fuiſſe vocabulum, antequàm Germani in eam migraverunt.* Hoc antequàm ego Rellicanum edocere neceſſum habeam; doceat ille me oportet, quo modo & *Mediomatrici*, & *Remi*, & *Veromandui*, & *Sueſſiones*, & *Bellovaci*, & *Caleti*, & *Vellocæſſes*, & *Atrebatæ*, & *Morini*, quorum nulli Germani fuère, Belgæ dicti ſunt. A Germanis, Rhenum tranſgreſſis, id eos, abjecto priùs ſuo nomine, accepſſe, ne temerè dixeris. nemo quidpe nomen ab externo accipit, niſi priùs imperium ejus, ſive auctoſitatem agnoſcat. Imperium Germanos hos habuiſſe in iſtos Gallos Belgas, nequidquàm Rellicanus contenderit: quando etiam Iul. Cæſar, qui primus Gallicarum civitatum deſcriptionem Romanis tradidit, in commentariis ſuis de bello Gallico paſſim, ut ſuprà oſtenſum, *Bellovacis*, *Gallicæ*, non *Germanicæ*, originis genti, ſummam & auctoſitatem & virtutem inter Belgas tribuit: præterque hos, *Remos* atque *Sueſſiones* potentiſſimos facit populos. Fruſtra igitur eris, ſi credas, Germanos Belgarum vocabulum primos Galliæ intuliſſe. Vehementer autem fallèris, ſi cenſeas, Belgas omnes à Germanis ortos, idque ſibi nomen, poſtquàm in unum corpus coiverunt, peculiare ex re aut eventu indidiſſe; quòd quidam docent. quidpe non omnes Belgas, ſed pleroſque Cæſar teſtatur, à Germanis ortos, ſuâ tempeſtate Belgicam obſediſſe. fueruntque haud dubiè Belgæ Galli, antequàm Germani umquàm in Galliam pervenerunt. *Wvalorum* autem, ſive *Wwallorum* nomen idem eſſe, quòd Romanis dicebatur Galli, omnique Galliæ inter Rhenum ac Pyrenæos fuiſſe commune, non tantùm Belgicæ; ſuperiori volumine docui. Ceterùm Ioannis Goropii Becani ſententia, quâ Belgarum nomen à Belgicâ diſtione *belk* deduci contendit, quæ illis *iram* ſignificat, quaſi faciliùs, quàm ceteri, in iram exandefcant, multo minus probabilitatis in ſeſe habet. nec melior eſt Hadriani Iunii opinio; qui à Germanicâ voce *balgen*, quæ idem ſigni-

significat, quod Latinis *digladiari*, denominatos Belgas arbitratur. nec felicioris iudicii eorum est conjectatio, qui id ex antiquâ Gallicâ lingvâ, quam Britannis Wallis censent ferè incorruptam hodiè manere, deducunt; & *Belgas* dictos volunt à dictione Wallicâ *p. l.*, quæ illis remotum significat. *Totius enim Gallia*, ajunt illi, *erant remotissimi; & ut à cultu, & humanitate provincia, sic etiam situ ac sede longissimè aberant: & poeta Morinos, Belgica populos, remotissimos esse docuit, cum cecinit;*

Extremique hominum Morini.

- Ad hoc ego sic respondeo: Si Belgæ dicti fuere à voce *pel*, quia totius Gallia remotissimi à Romanis, & à *culta* (verba sunt Cæsaris, belli Gall. comment. 1) *atque humanitate provincia longissimè* distiti; quæro, quisnam iis hoc nominis imposuit? ipsimet sibi Belgæ; an verò Romani? Si Belgæ; ostendas causam, quare ipsi sese remotos à Romanorum provinciâ, Narbonensi Galliâ, dictos voluerint. si Romani; doceas, cur Gallico potiùs vocabulo, quàm Romano, hi usi sint. scio namque Græcos vel remotissimas terras atque genteis Græcis indigetasse nominibus: quorum etiam exempla suo loco referam. Sed esto: Gallicum imposuisse Romanos Gallis vocabulum, si licet, concedamus. at quando id factum putas? Nempe, inquires, postquàm Gallia Braccata Romanorum provincia fuit facta. antè quidpe nihil iis negotii neque cum Celtis neque cum Belgis fuit: quos esse, vixdum noverunt. At hoc posito, jam iterum quæro, Quando? utrùm continuò, ut provincia perdomita fuit; an postquàm reliquam quoque Galliam Cæsar debellavit? Si mox, quum provincia Romano imperio cessit; ineptum sanè atque absurdum dictu fuerit, Romanos jam tum genti sibi adhuc incognitæ non modò peregrinâ lingvâ nomen imposuisse; sed distinctiones etiam hoc ipso dedisse terrarum. Incognitam fuisse iis eam gentem, antequàm Cæsar cum exercitu eam aperuit, testis est Cicero, in oratione de provinciis consularibus, his verbis de Cæsare loquens: *Quas regiones, quasque genteis nulla antè litera, nulla vox, nulla fama notas fecerat, has nôster imperator, nôsterque exercitus, & populi Romani arma peragravit. semitam tantùm Gallia tenebamus antè: cetera partes à gentibus aut inimicis huic imperio, aut infidis, aut incognitis, aut certè immanibus & barbaris & bellicosis tenebantur.* Age igitur; si, postquàm Cæsar tandem perdomuit, nomen accepisse Belgicam à Romanis dicas: convincet te manifestò ipse Cæsar, in commentariis suis. quos si diligentius perspicias: faciliè, ac li-
- quidò deprehendas. Gallia omnis Comatæ divisionem in *Belgas, Celtas*, atque *Aquitanos*; cum reperiisse, non pro libitu finxisse; quamquàm nomina fortè haud ita rectè retulerit. Hinc est, quòd soli Belgæ, conjunctis inter se viribus, arma contra Cæsarem sumserint. hinc Celtica, quæ Gallia propriè Cæsari dicitur passim comment. 1, in duas divisa fuit factiones; quarum altera Sequanorum, altera Hedduorum. hinc denique soli Aquitani, sine Celtis atque Belgis, rebellantes, contra Romanos arma moverunt. T. Livius, lib. v, *Priscò Tarquinio*, inquit, *Roma regnante, Celtarum, quæ pars Gallia tertia est, penes Bituriges summa imperii fuit. ii regem Celtico dabant.* Heic disertissimis verbis, hanc Gallia Comatæ in treis partes divisionem jam inde ab Tarquinii Prisci ævo fuisse, testatur. At, sive Romanos, sive Belgas ipsos hoc sibi vocabulum imposuisse contendas, ostendendum erit, quodnam nomen habuerint, antequàm Romani in Galliam pervenerunt. Certè nisi nugas heic agere lubet, frustra tempus nos terere censeo. aliis igitur leviores hosce lusos remitto. mihi sufficiet, unum hoc ubique servasse institutum, uti ea, quæ ab antiquis tradita sunt auctoribus, satis exponantur, nova ne fingantur. Ego sanè ignorare origines ejusmodi vocabulorum multo malo, quàm ridiculè in eorum enodatione ineptire, ac turpiter errare. Si tamen suspicari magis quàm adseverare licet; BELGICA dicta potest videri à *Belgio*, sede seu regione Bellocorum: quia hi, virtute atque auctoritate inter omnes Belgas, Cæsaris etiam ætate, præstantissimi, imperium fortè quondam in omnem Belgicam regionem obtinuerunt: quemadmodum de Biturigibus, Celticâ gente, Livium prædicantem modò audivimus. Atque de *Belgica* vocabulo hætenus satis.
- Proxima hinc erat cura, singulas ejus nationes Germanicas, quibus quæque finibus incoluerint, ordine explicare. verùm id antequàm adgrediar, dicendi primùm videntur Celticæ quidam populi; non, quòd Germani ipsi olim fuerint; sed quia Germani Transrhenani bella in eorum finibus aliquamdiu gesserunt, tandemque solùm occuparunt; quòd in hanc usque diem tenent.